

Cantares de amigos

Estudios en homenaxe a Mercedes Brea

Edición a cargo de

ESTHER CORRAL DÍAZ

ELVIRA FIDALGO FRANCISCO

PILAR LORENZO GRADÍN

2016

UNIVERSIDADE DE SANTIAGO DE COMPOSTELA

Índice

LIMIAR	
Roberto Antonelli.....	13
PERFIL BIOGRÁFICO DE MERCEDES BREA	
Isabel González	15
MERCEDES BREA. NOTA BIBLIOGRÁFICA	
Miguel Á. Pousada Cruz	19

Contribucións

ALÉN GARABATO, CARMEN	
<i>Vivamos como galegos: identidade e lingua galega como argumentos comerciais</i>	41
ALVAR, CARLOS	
El «gato» de Boiardo	53
ÁLVAREZ PÉREZ, XOSÉ AFONSO	
<i>Ai follas, ai follas do verde pino: denominacións galegas e portuguesas da ‘folla do piñeiro’</i>	63
ANTONELLI, ROBERTO	
Ancora <i>Lanquan li jorn</i> ..., fra struttura (il <i>dobre?</i>), stemmatica e senso	75
ARBOR ALDEA, MARIÑA	
<i>Andamos fazendo dança, cantando nosas bailadas. Notas a O Marroot aja mal grado (B 2, L 2)</i>	85
BASTARDAS I RUFAT, M. REINA – JOSÉ ENRIQUE GARGALLO GIL	
Refranes meteorolóxicos con «cielo aborregado» e imáxenes afines en gallego y en romance. Paremiotipos y variación diatópica	97
BERMÚDEZ SABEL, HELENA	
Variación gráfica na lírica profana galego-portuguesa: <i>T</i> vs <i>B, V</i>	109
BILLY, DOMINIQUE	
Vers longs de <7+7> et formes affines dans la poésie lyrique des <i>trobadors</i>	117
BLANCO VALDÉS, CARMEN F.	
<i>Vita di Dante /vs/ Trattatello in laude di Dante. Estado de la cuestión</i>	131

BLANCO VALDÉS, JUAN L. Mercedes Brea, editora universitaria	143
BOLOGNA, CORRADO <i>Io mi son un che quando amor mi spira, / noto</i>	157
BUONO, BENEDICT <i>Timpalli alla Pompadur e cecinelli: lingua, dialetto e forestierismi nel Cuoco galante</i> di Vincenzo Corrado (Napoli, 1773)	175
CANETTIERI, PAOLO Qualche appunto su <i>Compaigno, non puosc mudar qu'eo no m'effrei</i> (Guglielmo IX, BdT 183, 4)	185
CANO GONZÁLEZ, ANA M ^a Los resultados del sufijo –ELLU / –ELLA en la antroponimia asturiana y el proceso de castellanización	193
CARMONA FERNÁNDEZ, FERNANDO <i>Locus amoenus / locus horroris: el marco espacio-temporal del combate caballeresco</i> (<i>Erec, Le Bel Inconu, Amadís</i>)	207
CARRACEDO FRAGA, JOSÉ Cupido en los poemas amoratorios de los <i>Carmina Burana</i>	221
CASTRO CARIDAD, EVA <i>Et a et o: El estribillo en la lírica amorosa latina medieval</i>	231
CORBELLA, DOLORES Más allá del mar tenebroso	241
CORRAL DÍAZ, ESTHER Beatriz de Suabia e a lírica galego-portuguesa	255
COUCEIRO PÉREZ, JOSÉ LUÍS O amigo melfitano (II)	265
D'AGOSTINO, ALFONSO Act sans paroles. Saggio d'un nuovo commento al <i>Decameron: la novella IV 5</i>	277
DEL RÍO RIANDE, GIMENA La flor, el caballo y el amigo. El sincretismo armónico del <i>Cancionero del rey Don Denis</i>	289
DÍAZ DE BUSTAMANTE, JOSÉ MANUEL Con la disculpa del <i>Codex Calixtinus: de Erasmo a Lutero</i>	299

Beatriz de Suabia e a lírica galego-portuguesa*

ESTHER CORRAL DÍAZ

Universidade de Santiago de Compostela

Nun artigo titulado «*Dona e senhor* nas cantigas de amor» publicado hai máis de vinte e cinco anos, M. Brea iniciaba e descubría unha liña de investigación novidosa na lírica galego-portuguesa revisando desde unha perspectiva filolóxica algunhas das consideracións estereotipadas que ata ese momento se vertían nesa tradición trobadoresca sobre o ámbito feminino (Brea 1990). Esa achega marcaba un fito, pois avanzaba no estudos de «xénero», que empezaban neses momentos a agromar, ao mesmo tempo que afondaba nas investigacións sobre a poesía cultivada no Noroeste Peninsular.

Como continuación desa estela emprendida no seu día pola homenaxeada, fixarémonos na recreación da raíña Beatriz de Suabia no corpus da lírica galego-portuguesa. A súa presenza esténdese ás poéticas profana e relixiosa, en tanto que protagoniza o único exemplo de *pranto* feminino conservado na poética do Noroeste peninsular, *Nostro Senhor Deus! ¿Que prol vos ten ora* de Pero da Ponte, e participa, ademais, no relato de dúas cantigas marianas de carácter narrativo, un feito singular e insólito no ámbito feminino medieval. Dous dos dirixentes máis relevantes do panorama político-cultural medieval hispánico, Fernando III e Alfonso X, estarán vencellados estreitamente á súa figura.

* Esta contribución enmárcase dentro do proxecto de investigación *Voces de mujeres en la Edad Media: realidad y ficción (siglos XII-XIV)* (FFI2014-55628-P), financiado polo Ministerio de Economía y Competitividad.